uzmen London Polemik Hurries

GRADSKA BIBLIOTE...
„JURAJ ŠIŽGORI
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJE

Narodna

Tribuna

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU. MALI OGLASNIK 20 RIJEČI DIN. 3.50
OGLASI PO SNIŽ. TARIFI. — Priopćeno po retku D 10

IZLAZI REDOVITO SVAKI UTORAK I PETAK U JUTRO
Uredništvo i uprava u Tiskari E. Vitaliani i Sin - Šibenik
Telefon interurban za upravu i tiskaru broj 47

POJEDINI BROJ STOJI DINARA 1.50
PRETPLATA MJESEČNO: 10 DINARA
INOSTR. TROMJES. D 45 - RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

GODINA II | ŠIBENIK, 2 OKTOBRA 1934 | BROJ 128

Razne vijesti

U Engleskoj sada mnogo polažu na to, da se djevojke odgoje za dobre domaćice. 60.000 djevojaka pohađaju tečajeve kuhanja; 60.000 škole ručnog rada; 90.000 uče kroj; 24.000 posvetiće se njezi bolesnika, a 12.000 djećjem odgoju.

Naučenjaci, pri kopanju u gradu Uru, našli su poštanski ured, od prije 6000 god. Pisma su bila uklesana u svježoj glini, a zatim na suncu osušena. Pošiljka takovih pisama nije vjerojatno baš laka bila.

Najveće jato ptica koje je ikada opaženo preletilo je prošle godine preko Quebeca u Kanadi. Na hiljade divljih pataka napustilo je kraj i trebalo je 4 sata dok su preletjele preko grada put južnih krajeva.

U jednom hramu, japanskog grada Kioto, čuva se neobična relikvija. To su 53 debelih konopa, pleteni od vlasi 30.000 žena, a koji su služili za podizanje materijala za gradnju hrama.

Agencija Havas demantira jedan interview Barthoua, objelodanjen u jednom listu jugoistočne Evrope u kojem se veli da Francuska zbog prijateljstva sa Italijom neće se odreći svojih starih saveznika.

Američko ministarstvo rada izdalo je nalog da se iz USA protjera oko 200.000 nepoželjnih stranaca.

Za svoje velike zasluge Dimitrov je dobio na dar od sovjetske vlade jedno selo u blizini Moskve.

U Pragu se davala premijera Mussolinijeve drame „100 dana“ kojoj su prisustvovali članovi vlade, diplomatski kor i mnogi predstavnici iz čehoslovačkih književničkih krugova.

Bolest egipatskog kralja Fauda kreće na gore i postoji opasnost katastrofe.

Vijeće Lige naroda uputit će pitanje vladama Jugoslavije, Italije i Luxemburga da li će oni dopustiti da se kod njih regrutiraju redari za saarsku oblast.

Književni jubilej R. F. Magjera u Osijeku

Naš odlični saradnik g. R. F. Magjer iz Osijeka proslavio je 28-IX 50-godišnjicu života, i 35-godišnjicu književnikovanja. Njegov plodan književni rad naišao je na puno priznanje. Poznati su njegovi epigrami, koje je pisao u svakoj prigodi. G. Magjer je u naporu svoje stvaralačke snage, te će ovaj jubilej značiti samo potvrdu dosadanjeg njegovog rada, koji će se bez sumnje nastaviti i u budućnost. Kao suradniku i prijatelju naše iskrene čestitke!

Stan od sobe i kuhinje izdaje se odmah.

Na vrlo lijepom položaju na obali, unajmljuje se sa I IX sunčana meblirana soba, posebnim ulazom.
Obratiti se: Tiskari E. Vitaliani i Sin.

Nova era na Balkanu

Značajni i veličanstveni doček jugoslovenskog Kraljevskog Para u prijestolnici kraljevine Bugarske predstavlja spontani izraz bugarskog naroda, koji je dao oduška onim osjećajima, koji su bili dugo vremena naopakom politikom i tuđinskim intrigama prigušeni. Tim osjećajima, koji svijesno svjedoče o istoj krvi i zajedničkoj budućnosti, pridaje čitava evropska javnost veliku pažnju. Ta pažnja je dvojaka. Kod nekih popraćena veseljem i zadovoljstvom, kod drugih pomućena nepovjerenjem i strahovanjem. Srećom svakako je veći broj onih koji iskreno pozdravljaju novu eru na Balkanu, kojom se danas postepeno ostvaruje emancipacija najsloženijeg dijela našeg kontinenta, gdje su se dugo i dugo ukrštavali interesi svih onih koji balkanskim narodima nisu nikad željeli dobra.

Dakle danas postaje stvarnost ona defanzivna rečenica: „Balkan Balkanskim narodima“, koju je 1904 god. u srpskoj narodnoj skupštini pok. Nikola Pašić po prvi put doviknuo nasrtljivoj Evropi.

Ta stvarnost mogla je nastati jedino pravim i iskrenim sporazumom svih balkanskih naroda, a u prvom redu onih dvaju, koji su i po svojoj krvi i po svojoj ulozi pozvani da prednjače u solidarnosti i miroljubivosti.

Međusobni posjeti vladara uvijek su bili od naročitog značenja nesamo obzirom na lične odnose, nego i za odnose naroda, kojima vladaju. Ti posjeti još više dobivāju na značenju i važnosti, kad su u punom skladu sa osjećajima, željama i interesima naroda, čiji vladari ove posjete čine. Takav je slučaj i u posjetima koje izmjenjuju prošle i ove godine vladari Jugoslavije i Bugarske. Zato je i razumljivo da ovi posjeti predstavljaju i političko interesovanje nesamo kod nas, u Jugoslaviji i Bugarskoj, nego i u inostranstvu.

Do ovih je posjeta došlo poslije jednog dugog i mučnog razdoblja, u kojem je razdor i nepovjerenje među oba bratska naroda, bio počeo da se sve više zaoštrava i da prijeti novim sukobima, koji su imali kao i u davnoj i skorašnjoj istoriji, da zauvijek uvriježe neprijateljstvo među oba naroda i da ih stalno drže zavađene.

Nedaće, koje su u ovoj zavađenosti pratile i jedan i drugi narod, brzo su im otvorile oči i uputile ih na pravi put, na put **brisanja i puštanja u zaborav tamne prošlosti, koja je često puta uzrokom mržnji i nepovjerenju među narodima.** Te nedaće su ponukale oba naroda da udare zdrave i čvrste temelje međusobnog povjerenja i bratske saradnje na zajedničkoj budućnosti.

Vladarski posjeti utrli su taj novi put i bacili u zaborav nemilu prošlost koja je otuđivala dva bratska naroda i ometala njihovu suradnju. Dobro bi bilo da se **ta prošlost nikad ne spomene,** ako se žele trajno i čvrsto povezati jugoslovenski i bugarski narod.

I intelektualni krugovi i široke narodne mase već su davno u obje države isticali želju za suradnjom, a sveren i jednog i drugog naroda, duboko se uživjevši u duh i želje svojih naroda, iskreno osjećajući s njima, učinili su prve korake, koji su najbolje odgovarali osjećajima, željama i interesima jednog i drugog naroda. Rezultati tih prvih sretnih koraka brzo su došli do izražaja, kad je nastala nova era, stvorena novom atmosferom povjerenja, segnuvši duboko u narodnu svijest.

Prvi korak koji je u tom pravcu učinio naš veliki Vladar ispravno je ocijenjen u čitavom svijetu kao temelj nove politike i novih odnosa na Balkanu. Taj čin velikog našeg Kralja-državnika pribavio mu je posvuda novo i veliko priznanje gdje se brzo shvatilo ogromni domašaj ovog koraka po jugoslovensko-bugarske odnose i po osiguranje mira u tom dijelu Evrope. Značaj tog djela Nj. V. Kralja Aleksandra, koji je započeo politiku konsolidovanja prilika na Balkanu, leži u tom, što je on umio preduzeti u pravi čas ovu akciju, koji su svi balkanski narodi očekivali kao jedini spas iz položaja u kom su se nalazili dovedeni uticajem tuđinskih interesa.

Krugovi intelektualaca balkanskih država, a naročito zemljoradničke mase, koje čine ogromnu većinu jednog i drugog naroda, **zadojeni željom za trajnim mirom i uvjereni da samo u miru i u bratskoj saradnji mogu da ublaže teške posljedice današnje krize,** brzo su i najbolje razumjeli napore, koji se čine poslije ovog prvog koraka, s jedne i s druge strane, i s oduševljenjem pošli na put, pokazan im od njihovih Vladara, prožetim čvrstom vjerom, da će samo na tom putu, u najboljim prijateljskim odnosima s bratskim osjećajima, i u bratskoj saradnji moći ostvariti svoj veliki cilj: **Trajni mir i blagostanje na emancipiranom Balkanu.**

Neka žive Nj. Nj. V. V. Kralj Aleksandar I. i Kralj Boris III neimari velike ideje balkanske uzajamnosti!

Neka živi velika Jugoslovenska Nacija od Crnoga do Jadranskog mora!

Mir i blagostanje Balkanskim Narodima!

JOSIP JADRONJA - Šibenik
Međunarodno otpremništvo agentura, komisionalna, pomorska poslovnica
Poveljeni
Trgovački - Pomorski Mešetar.
Utemeljeno 1906. - Brzoj. Šped.
Jadronja Telef. broj 3 i broj 27
Komision. skladišta i zastupstva prvih tvrtka i tvornica u tuzemstvu i inozemstvu

Madžari slave svoju pobjedu nad talijanskim oružjem

Budimpešta. — Iako Madžari demantiraju da su sklopili tajni ugovor s Njemačkom iako je parisko poslanstvo izjavilo, da madžarska vlada želi da nastavi politiku uske talijansko-madžarske saradnje, kako je određena u rimskom paktu, ipak je na svakom koraku očigledno, da se u mehanizmu tog prijateljstva između Budimpešte i Rima nešto pokvarilo, što je teško opet opravlti. To što je u Madžarskoj na cijeloj liniji ohladnilo raspoloženje prema Italiji to ne bi bilo najgore i nepopravljivo, važnija je okolnost, da su se Madžari sada uvjerili, da talijansko prijateljstvo nije nepovrijedivo i vječno, nego da naprotiv jako zavisi od političke konjunkture i specijalnih rimskih interesa. To razočaranje je strašno za temperamentnu madžarsku javnost, koja je od Rima očekivala čuda.

U nekojim slučajevima su te propale nade dovele do eksplozije očigledno nezadovoljstva. Tako je prošle nedjelje gradonačelnika grada Segedina posjetila delegacija bivših madžarskih mornara i energično zahtjevala dozvolu, da se na zidu tamošnjeg votivnog hrama smjesti spomen-ploča u slavu pobjede madžarske flote nad talijanskom flotom u bitci kod Otranta. Ta ploča treba da se postavi u Segedinu iz toga razloga, što je bivša „madžarska“ luka Rijeka, gdje bi spomenik bitke logično trebao da stoji, sada u tuđim, to jest talijanskim rukama; zato je izabran najjužniji grad današnje Madžarske, koji bar simvolično treba da Jadransko More približi Budimpešti. Karakteristično je da se u Madžarskoj ideja o proslavi pobjede nad talijanskom flotom rodila baš u momentu naopreciv zategnutosti i neraspoloženja između Rima i Budimpešte. Politička nota te akcije će izbiti još više, kad uzmemo u obzir da najbliži jubilej bitke kod Otranta pada tek na 1937 god., jer je bitka bila 1917 g. Za čitavih sedamnaest godina Madžarskoj nikada nije ni na pamet palo, da se hvali pobjedom nad Italijom, koja uostalom — onako uzgred rečeno — nije ni bila čisto madžarska, jer je bila u pitanju austro-ugarska marina, koja je imala mnogo više jugoslovenskih nego madžarskih mornara; i da je

bitkom upravljao kapetan Horthy, sada guverner Madžarske. Pored svega toga je jasno, da su Madžari čitavu stvar silom naduvali, samo da nađu priliku da zadadu udarac talijanskoj sujeti na najosjetljivijem mjestu.

U taj okvir možemo uvrstiti i okolnost, da je list „Függetlenség" (Nezavisnost), čije su veze s ministrom pretsjednikom Gömbösom notorno poznate, počeo do neba uzdizati tu pobjedonosnu bitku kod Otranta. Na prvi pogled upada u oči, da se tu radi samo i jedino o političkom postreku, jer ne postoji ni najmanji razlog, da se taj događaj iz svjetskog rata spominje baš ovih dana kad se ne proslavlja nikakav jubilej. Ne možemo dakle naći drugog objašnjenja, nego da su se Madžari, bar izdaleka, pridružili kritici, koju je objavilo beogradsko „Vreme" i koja je puna sumnje u ratničke sposobnosti i vojničke vrline talijanskog naroda. Tako se toj za Talijane neprijatnoj kritici ne mogu pripisati dalekosežne poslijedice, ipak je sigurno, da takovo pisanje najbolje dokazuje opadanje madžarskog osjećaja prema talijanskom savezniku i ujedno i odgovarajuću dozu ravnodušnosti, koja je na madžarskim zvaničnim mjestima zavladala u pogledu talijanskih osjećaja i želja. Sada bi još samo falilo, da se madžarska štampa upusti u opisivanje slavnih dana razbijanja talijanske armade kod Caporetta i na njezino divlje bjekstvo sve do Piave.

Pažljiviji posmatrač mora primjetiti, ti, da su sve te površne pojave u stvari izraz radikalne izmjene orijentacije, do koje je došlo u dubini političkog raspoloženja. Odgovorni krugovi najbolje vide, da je već došao kraj idiličkom prijateljstvu i uzajamnom povjerenju; zbog toga počinju da se polako prilagođuju situaciji i ujedno da kalkuliraju. Danas više ovdje ne kriju da su uvjereni, da ni talijansko drveće ne raste do neba. U Budimpešti danas jasno računaju s time, da se Italija u poslijednje vrijeme u spoljnoj politici znatno izolirala, što u Madžarskoj niko nebi očekivao od Mussolinijeve političke vještine, koja je u Madžarskoj vrijedila kao nepogrješiva. Upozoruje se da su se odnosi Italije prema svima susjedima i nekojim prijateljima znatno zamutili, a što se tiče Njemačke o tom ne vrijedi ni govoriti, ali prema madžarskom mišljenju i Austrija se nečka da jednostavno uzme na sebe talijanski jaram i slijeduje talijansku privredu, a još manje političku ekspanziju. — Kako su se pokvarili odnosi prema Budimpešti to Madžari znaju sami najbolje, a Bethlen je to dosta jasno naznačio. Čitav svijet piše o tom, da su odnosi s Jugoslavijom primili na sebe socijalan karakter, a ni u Budimpešti nije nikakva tajna, da Mussolinija naročito nervira okolnost, da su se Jugoslavija i Bugarska pobratimile. A u čitavoj stvari najglavnije i najbolje je to, da će u sadašnjoj situaciji ostaviti Italiju na cjedilu i Francuska, od koje će Mussolini sada teško dobiti kolonije, zajam i druge beneficije. Vlada opšte mišljenje da se Mussolini slanjem svojih pukova na talijansko-austrijsku granicu jako prebacio i posljedice toga sada snosi u obliku spoljno političke usamljenosti. Pod takovim okolnostima se u Budimpešti nadaju da će vrijednost madžarskog prijateljstva sada skočiti i da je sada na Mussoliniju da pri grabi inicijativu da popravi ono, što je pokvario. Ministar inostranih djela Kánya, koji želi da proturi njemačko zbliženje, otišao je Mussoliniju u susret na pola puta na talijansku rivijeru, gdje je „poznanstvo" moguće.

Dr. Stjepan Bogat:

„Zlato"

Ovih je dana javljeno u novinama, da je Narodna banka naše države primila 285 grama zlata u polugama iz našeg rudnika Slišane kao prvu količinu, koju je ovaj rudnik poslije tromjesečnog početnog rada uspio da preradi. Ova me novinska vijest ponukala, da u nekoliko redaka prikažem glavne smjernice svjetske produkcije i podjele zlata.

Zlato bilo je oduvijek najznačniji faktor moći i utjecaja, ne samo u privrednom, već u političkom pogledu. Nagli uspon Španjolske oko godine 1500 neosporno je u uskoj vezi sa snažnim prilivom zlata iz novo otkrivene Srednje Amerike u tu zemlju. Početkom novoga vijeka bili su Meksiko i Peru, ove dvije bogate riznice zlata, tako rekuć opljačkane, i najveći dio pronadjenog zlata bio je odvezen u Španjolsku, domovinu civilizatora. Španjolska država bila je cijelo vrijeme, dok je potrajao taj priliv zlata iz novih zemalja, privredno i politički snažna i moćna. Čim je prestao priliv zlata, počela je da blijedi i politička moć ove države, da konačno propašću velike zlatom natovarene armade ustupa prvo mjesto Engleskoj.

Često se naglašuje politička dalekovidnost Englenske u svakom pogledu. Za tom političkom dalekovidnošću ne zaostaje medjutim nimalo njena dalekovidnost u pogledu osiguranja premoći nad svim zemljama znatnije zlatne produkcije. Novovijeka povijest proizvodnje zlata veličanstvena je, ali i krvava, primjer ove odlučne politike Englenske u pogledu osiguranja utjecaja na produkciju glavnih sirovina.

Interesantna je činjenica da zlatom obiluju baš oni predjeli naše zemlje koji su slabo napučeni, dok u napućenim krajevima zlata ili uopće nema, ili ga imade tek u relativno malim količinama. Tako je drugom polovicom XIX vijeka producirano u Americi i Australiji od prilike $^3/_4$ a nakon svjetskog rata samo u Africi gotovo $^2/_3$ zlata ukupne svjetske proizvodnje zlata.

Do godine 1850 povećava se ukupna produkcija zlata polagano i postepeno, da onda uslijed otkrića ogromnih zlatnih rudnika Kalifornije i Australije naglo poraste. Gotovo do početka XX vijeka izjednačene su produkcije zlata Amerike i Australije — skoro posvema, i iznašaju svaka cca 4500 tona godišnje. Značajna je pojava da u to doba Englenska sve jače upućuje svoju emigraciju u Australiju, da i taj izvoz moći i prevlasti postepeno dobiva u svoje ruke.

Oko godine 1870 javljaju se prve vijesti o pronalascima zlata u južnoj Africi, pa Engleaska smjesta naglašuje potrebu aneksije Transvaala. Godine 1836 kada su u blizini Johanesburga otkriveni još veći i izdašniji zlatni rudnici, pretvaraju se ovi pokušaji u čvrstu odluku. Trajalo je ipak punih 15 godina dok Englenska nije nakon burskih ratova postala gospodarom ovih zlatnih rudnika. Uloženi trud i prolivena krv urodili su obilnom žetvom. U XX vijeku premašuje taj kraj postepeno u produkciji zlata sve ostale zemlje i proizvadja oko godine 1920 sam preko polovice svega zlata. Godine 1925 proizvadja Vel. Britanija u Transvaalu, Kanadi, Australiji i Indiji od prilike 80 % svjetske produkcije zlata, od toga samo u Transvaalu 59 %.

U godini 1933 proizvedeno je za ukupno 102,000.000 zlatnih funti zlata. Od toga odpada na Južnu Afriku 46.9 Kanadu 12.4, USA 9.1, Rusiju 8.5, a na ostale zemlje 27.1 miljuna zlatnih funti.

Posebno poglavlje zauzima pitanje razdiobe proizvedenog zlata. Točnih statistika nema jer je nemoguće kontrolirati gibanje svega zlata, pogotovo ne onoga, koji se stavlja u promet u preradjenom stanju (nakit i slične). Lakša je konstatacija zlatnih zaliva pojedinih notnih banaka i razdiobe zlatnog novca. Navesti ćemo stoga kratku statistiku zlatnih rezerva glavnih notnih banaka u miljonima zlatnih maraka zaokruženo na stotine miljuna:

	1913.	1924.	1933/34.
U. S. A.	8000	19000	19500
Englenska	700	3200	3900
Francuska	2800	3000	13000
Njemačka	1200	800	500
Italija	1200	900	1400
Rusija	3300	300	1500

Iz ovog statističkog prikaza vidljivo je kako su Sjedinjene Države Sjeverne Amerike povukle u svoje notne banke goleme količine zlata. Posljedica toga bila je da je pokriće banknota i depozita Sjedinjenih Država iznosilo godine 1924 gotovo 80 %. Budući da se ukazala pogibao, „prave" zlatne inflacije, počela je politika odbijanja zlata, koja je stvorila nešto povoljniju situaciju, no koja još danas nije bila u stanju povratiti životni indeks na normalnu visinu. — Druga je značajna okolnost, koja je vidljiva iz ove statistike, kolosalan pad zlatnih rezerva Njemačke notne banke i vice versa zlatnih rezerva u Francuskoj.

Teško je ustvrditi da posjed zlata prouzročuje povoljni politički položaj jedne države. Možda je i politički uspon uzročnik jačeg priliva zlata. Svakako je, kako historija dokazuje, veoma teško lučiti jedno od drugoga. Niti zlatne politike tako su tanke i isprepletene, da ih je veoma teško slijediti. No one su tu, one rade i djeluju i čine zlato u privredi i u politici najjačim faktorom snage i moći.

Trgovina mošta i vina u Primorskoj banovini

Drugom polovinom septembra započela je berba u primorskim krajevima Primorske banovine, i kako se je očekivalo, količina i kakvoća je zadovoljavajuća. U početku je trgovaca mošta bilo vrlo malo, dok su sada, u zadnje doba, počeli da se javljaju ozbiljni kupci za veće količine. Tako se vidjaju kupci iz Vrsca, Slovenije, Zagreba i iz drugih mjesta iz unutrašnjosti države. Do sada se najviše trguje u šibenskom srezu, i to u Vodicama, a i po Kaštelima. Cijene su različite ali kako izgleda, mošt ove godine neće se moći kupiti ispod jednog dinara, jer je vrsta dobra. Vinogradarski krugovi sada ističu da je pitanje prevoznih tarifa na dnevnom redu, jer su ove previsoke i mnogo ometaju jednu dobru i zdravu vinsku trgovinu. Osim toga, i pitanje općinske i banovinske trošarine treba temeljito urediti, jer su trošarine najveća zapreka povoljnom plasiranju vina. O ovim pitanjima raspravljat će se na konferenciji poslanika, senatora, ban. vijećnika, predstavnika vinogradara, koja će se održati 9 oktobra u Splitu.

Iz naših krajeva

Odlazak nastavnice

Poslje punih četiri godine, nako što je svojim požrtvovnim radom ste la opće simpatije građanstva i nasta vničkog osoblja, ovih dana otputova la je na svoju dužnost u Ivanić gra du, gdica Leopoldina Kaleta, upra nik građanske škole u Benkovcu. N polasku, pozdravljena je po ostali nastavnicima i dirljivom oproštaju nj nih djaka. Sa naše strane, sretan put želimo gdici Kaleta mnogo dobr nada, na njenoj novoj dužnosti.

Jematva u sj. dalmaciji

U svim mjestima približava se kr ju, jematva u sjevernoj dalmaci Grožđe je potpuno sazrelo uslijed p godnih vremena. Kvalitativno je bo od prošlogodišnjega. Jačina mu dosi do 22°. Kvantitativno je nešto podb cilo. Trgovci u ograničenim količin ma preuzimaju mast uz cijenu od din. po 1 stupnju jačine, tako će jena variva između 1—1·50 din. litri. Potražnja je inače vrlo sla skoro nikakova. Od prošlogodišn vina, preostale su vrlo male količi

Ispao iz automobila

Jović Toma pok. Bože iz Ražan radio je kod Krstića Tome iz Ari nasa. Nakon što je dovršio pos Krstić ga je sa svojim automobil dovezao iz Zadra. Na jednom mje u Zemuniku, Jović je htio skočiti automobila, a da nije prethodno vjestio šofera, zato što se je tu kri put, kojim je namjeravao otići u ž žanac. U času kad je iskočio, usli brzine automobila i nespretnosti, i nepromišljenosti, pao je na zem tako, da se je našao pod točkovi te je bio pregažen i na mjestu os mrtav.

Krvavo obračunavanje

Dva sela Kula-Atlagića i Karin, odavno žive u neprijateljstvu radi p va ispaše na seoskim granicama. (njihove razmirice ovih dana prouz čili su krvavu tučnjavu u kojoj teško ranjeni iz pušaka: Alava Petar pok. Mile iz Kule-Atlagića i gunović Stevan Milin iz Karina.

Otvor kina „Velebit"

Ovih dana predviđene su prosto kina „Velebit" u Benkovcu čiji vlasnici g. g. J. Babić i D. Antu Kino će redovito raditi čitavu zim sezonu, svake nedjelje i blagdana.

Dobili okladu

Dvojica mladića, Vujas i Zeče iz Benkovca, kladili su se za hilj dinara da će u roku od 24 sata, p ći pješice stazu iz Benkovca do Obr ca, te iz Benkovca do Biograda i trag u oba smjera, što iznaša ok 120 km. Uistinu, okladu su dobili što su se povratili čitavih 40 min ranije, nego što je isteklo vrijeme staći je, da je tog dana nepreki padala kiša, usto su bili podvrg strogoj kontroli posebnim autom lom, koji ih je slijedio. Među mje nima, za ovu okladu vladalo je interesovanje. Vujas se sprema na vo takmičenje, da za nagradu od dinara, prevali put od Benkovc Splita i natrag u roku od 52 s.

Kapu i šešir
kupite kod:
TVOKAPS
najbolje opskrbljeno
tvorničkog skladišt
STALNA CIJENA tiskana
na cedulji u svakom komad

Pred novom pomorskom konferencijom

Otrag pet godina bijaše Ramsay Mac Donald u svojstvu pretsjednika vlade otputovao u Ameriku. To putovanje izgledalo je u očima lakovjernih političara kao početak nove ere između dviju velikih atlantskih država. Šta više govorilo se da je englesko-američko prijateljstvo za sva vremena utvrđeno i da je pomorski problem između Engleske i USA u političkom okviru riješen. Jedino tehničke pojedinosti bijahu ostavljene za Londonsku konferenciju od 1930 g.

Ovih se dana vraća Mac Donald sa svog ponovnog puta u Ameriku i to u svojstvu premijera konservativne vlade, koja ne zna da li joj je bolje, ako se obnovi i pomladi ili joj je sigurnije, ako pitanje svoje rekonstrukcije uopće i ne pokreće. Veliki međunarodni problemi zadaju joj mnogo brige. Konferencija za razoružanje doživjela je neuspjeh. Ženeva je odigrala ulogu žarišta svjetske politike. Novo polje, gdje će se još jednom prokušati ideja političke uzajamnosti i međunarodnog povjerenja, bit će buduća pomorska konferencija. Preliminarni pregovori započet će doskora. Delegati već putuju, a ministri inostranih posala u svojim izjavama oprezno govore o stanovištu svoje vlade, očekujući podesni čas da otkažu Washingtonski sporazum od 1922 g.

Čitav pomorski problem se u početku sastojao u nesuglasicama između Engleske i Amerike. Ako su one bile složne stvar je išla glatko. Japan pri tome nije igrao naročitu ulogu. To se očitovalo 1922 u Washingtonu kao i 1930 u Londonu. Ona prva konferencija t. j. u Washingtonu vođena je u znaku ratnog završetka: demokracija, održanje mira i razoružanje. Sjedinjene Države su bile energično nastupile, tako da je Engleska zamorena ratom i opterećena dugovima morala svoju tonažu od 1,143.000 iz god. 1918 sniziti na 705.450 tona. U Washingtonu je bio prividno utvrđen paritet: za USA i Englesku po 525.000 tona. Omjer je među potpisnicama Washingtonske konvencije ovako izgledao: 100:100:60:35:35 (USA, Engleska, Japan, Francuska i Italija). U ono doba Italija nije još imala fašističku vladu pak je bilo lako odrediti pomorski paritet između nje i Francuske.

Kazao sam prije da je taj pomorski problem bio riješen u okviru političkom, a tek kasnije su nastupile poteškoće, kad je trebalo precizirati tehničke pojedinosti.

Prvo pitanje koje je iskrslo odnosilo se na međusobni odnos svih manjih plovnih kategorija: krstaša, razarača, podmornica i malih plovnih jedinica. Na tom su se pitanju sukobile Engleska i USA, jer su i njihove potrebe bile različite. Engleska sa svojim sistemom pomorskih uporišta treba mnogo manjih brodova, koji će biti u stanju da trgovačku plovnu mrežu od 85000 milja čuvaju i štite. Amerika pak bez tih pomorskih uporišta, a sa svojim dalekim interesnim područjima, traži bojne brodove sa velikim akcionim radiusom. Kako stvari danas stoje, jasno je da se rasplinula pacifistička i prijateljska atmosfera iz 1922 god. Konservativni kabinet Baldwinov nije htio dalje da popušta, a Coolidge je zastupao mišljenje da Amerika nad svim nacijama ima najviše prava isticati svoje pomorske zahtjeve.

To je dovelo do neuspjeha pomorske konferencije u Ženevi 1927 god. i do revolta u američkom senatu. MacDonaldovom inicijativom i Hooverovom susretljivošću postiglo se 1930 g. ono, što je 1927 god. izgledalo nemoguće. Nova flotna konvencija značila je za Englesku napuštanje prvenstva na moru, ali uza sve to Engleska je još uvijek pokazivala najbolju volju za razoružanje. Ustupke Americi opravdala bi uvjerenjem da između njih ne će nikada doći do rata.

Pri svemu tome Francuska i Italija su ostale po strani, jer se međusobno nisu nikako mogle nagoditi. Pitanje pariteta postalo je i suviše akutno, a i fatalno po odnose dviju latinskih sestara. Taj je spor najviše uznemirivao Englesku, naročito u okviru njezine evropske politike, jer naoružavanje na Mediteranu bi prisililo Englesku da poveća svoju ratnu tonažu, što nije baš tako lako pri današnjim lošim finansijama i privrednoj krizi. Zato je Henderson bio i preuzeo ulogu posrednika što je dovelo do sporazuma 1931 god. No ipak glavno pitanje se nije riješilo: izmjena starih brodova sa novima. Trvenje još i danas traje. Kad su nedavno svjetske novine donijele vijest da je definitivno postignut potpuni sporazum u pomorskom pitanju između Italije i Francuske, odmah su se javile engleske agencije, koje su to demantovale, jer Engleska i suviše budno prati ono pitanje, koje je i za nju od vitalnog interesa.

Dakle to pitanje flotnog pariteta pretstavlja jedan dio glavnog problema francusko-talijanskih poslijeratnih odnosa. Razočaranje Italije i energični kurs Mussolinijeve mediteranske politike pretstavlja najveću zapreku sporazumu. Italija traži potpuni paritet sa Francuskom, a Francuska želi na Mediteranu imati onoliku flotu, koliku ima Italija i k tome još 144 000 tona „protiv njemačke flote“, kao i 100.000 tona za zaštitu svojih kolonija. Prema tome 244.000 tona više od Italije, koja se sa svojom dugom obalnom linijom osjeća prilično ugrožena od francuske pomorske nadmoći. Ako Francuska treba uske i sigurne veze sa sjevernom Afrikom, to Italija opet želi sebi obezbjediti nesmetani dovoz živežnih namirnica i sirovina sa Levanta i Balkana. Ukratko: borba za gospodstvo nad Mediteranom. Jedna i druga država imaju svoje interesne sfere uz duž citavog Mediterana. Osim toga Francuska ne će da napusti svoja preimućstva u Maloj Aziji, a Italija pak želi da zadominira Tirenskim tjesnacima i Sicilskim prolazom. Italija već od 1922 god. intenzivno izgrađuje svoju mornaricu, ali zato Francuska, zahvaljujući svojim finansijskim prilikama, može dulje i sigurnije da izdrži borbu. Osim toga Francuska ima 99629 tona **podmornica** i u tome stoji na prvom mjestu među svim velikim vlastima, jer Engleska, Japan i Italija imaju po 52000 tona.

Međutim poslije 1931 g. situacija se u flotnom pitanju počela još više komplikovati, jer su se pojavile dvije nove eventualnosti, o kojima danas treba i te kako voditi računa. Prvo, Japan je svojim nesmetanim i uspješnim zahvatom u područja Dalekog Istoka toliko osilio, da je danas svakome jasno da se Japan želi u pitanju pomorske politike potpuno emancipirati od Amerike i Engleske. To dokazuje uspostava odnosa između USA i SSSR kao i japansko-englesko zbliženje. Osnovni uslov za uspjeh Washingtonske konferencije iz 1922 god. bilo je englesko-američko prijateljstvo A danas?

Drugo, nacionalna revolucija u Njemačkoj izazvala je komešanje u političkom sklopu Evrope. U nekim su državama nastale promjene u vanjsko-političkoj orijentaciji. Tako se Italija primjerice počela okretati Francuskoj i s njom po prvi put **ozbiljno** pregovarati o pomorskom pitanju. Tko zna, možda da se ipak privremeno sporazume, barem u toku 1935 god.! Još se desilo nešto važno u evropskoj politici: zbliženje Francuske i SSSR, čime je ova potonja stvarno posegla u pitanja Evrope. Preko Moskve porastao je uticaj i Turske, koja sa svojom odlučnom politikom, osobito zbog morskih prolaza, zadaje i suviše

Reportaža o trgovini bijelim robljem

A. Londres: „Put u Buenos Aires“

Poznati francuski reporter A. Londres, koji je nastradao na brodu „Georges Philipar“ govori nam u svojoj knjizi o jednom zlu kojeg današnji civilizovani svijet trpi uza sav ogromni napredak. Londres, kao pravi reporter, iznosi nam golu istinu o trgovini bijelim robljem. Pri tome on postupa kao fotograf, koji ćutke fotografira, a zatim daje svoje slike, da se iz njih vidi stvarnost. On pušta da govore njegova lica, a on svojim riječima samo povezuje činjenice. Tek kadkad reče on svoju, i tako se vidi njegov stav prema cijeloj stvari.

Da bi nam vjernije prikazao trgovinu bijelim robljem, Londres putuje u njen centar, u Buenos Aires. Upoznaje se sa ljudima iz „miljea“ i pušta njih da nam kažu kako rade svoj posao.

Primamljene na zgodan način, krivnjom nesretnih okolnosti u kojima se nalaze, mlade žene odlaze u Južnu Ameriku sa svojim „dragim“, koji im obećaje lijepši život. „Dalje“ u Americi postoji „milje“ — društvo ljudi koji iskorišćuju ženu baš tako kao što drugi iskorišćuju šume, patente, rudnike ili izvore mineralne vode!

„To je država! Kneževina Slobodnjaka! Prekinuli su sa svim javnim vlastima, osim sa Policijom. Policiju priznaju kao stranu velevlast . . .“

„I oni su osnovali Ligu za pravo čovjeka, ali nad žene nom.“

„Bigamiju pak nisu samo oživjeli, nego su je i popravili.“

„Muhamed je rekao: „Uzmi toliko žena koliko ih možeš prehraniti“ dok su građani Kneževine Slobodnjaka modernizirali Koran: „Uzmi samo takve žene koje su sposobne da te prehrane“.

U ovakav „milje“ dođe djevojče bez pare i silom je prilika prepušteno svome gospodaru (gospodar je onaj ko ima novac!). Da on ju je doveo u „raj Ameriku“.

„Dragan“ računa sa ženskom slabošću, i nakon kratkog objašnjavanja: pare, lijepe haljine, i bezbrižan život ili — smrt u bijedi — žena se naravno odlučuje za ono prvo.

I živi lijepo! „Radi za svoga dragana“! Ako radi slabo — on ju proda. Ako hoće da se riješi tog zanata, nemoguće joj je! Ona se može izvući iz ruku jednog gazde samo tako da padne u ruke drugoga. Takav je princip kod kaftana!

Ako je pak „lošeg ponašanja“ svrši u bordel.

Time je gotova!

Roblje je obično nesretno i svijesno je svoga jadnoga stanja, ali Londresov prijatelj iz „miljea“ uvjerava ga da vrle lako može naći sretne ženo ondje gdje traži žrtve!

Samo je pitanje u čemu se sastoji ta njihova sreća?! — Zar one ne znaju što njihovi gospodari o njima misle?

„Rđava konja obično dotjeraju u vojsci. Za nas je žena baš kao konj. Ako se još i poslije dresure rita, onda se je valja otresti“. — Tako govori Londresu jedan kaftan (čovjek koji živi od žena),

Londres brani ove nesretnice! „Osamdeset posto nesretnica, dvadeset posto nevaljalica“ — veli on.

„Kada jedna djevojka ima bolesna oca i nejaku braću, gladna je a nema novaca da donese ocu lijek, onda je ona, čak i onda kada se vraća sa posla, nesretnica“.

„Kada se djevojka nađe bez posla, a vlasnik ju baca iz stana, ako ne plati stanarinu, onda je ona nesretnica.

brige Engleskoj.

Danas se opaža i neka kriza u francusko-japanskim odnosima i to radi zbližen ja Moskve i Pariza. — što će se sigurno ispoljiti i na pomorskoj konferenciji, jer su do sada i Francuska i Japan bili u flotnom pitanju uvijek složni t. j. u globalnoj tonaži, a pokazali su potpunu indiferentnost u međusobnim nazorima o kategorijama plovnih jedinica.

Sve ovo dokazuje da su kontrasti i suviše očiti, koji će još više porasti kad nadođe pitanje o broju učesnika na budućoj pomorskoj konferenciji. Do sada ih je bilo pet, a od sada će ih biti sedam ili osam. Što ih bude više, tim će biti manje izgleda za uspjeh. Rusija, Turska i Njemačka svakako će sudjelovati, a vjerojatno da će se već i na tom pitanju pojaviti neželjeni sukobi, jer je Engleska radi svog „fair play" dosta sklona učešću Njemačke, čemu pak Francuska odmah suprotstavlja pitanje svoje „sigurnosti".

Teško je uopće proricati budućnost, a još je teže predvidjeti rezultat nove pomorske konferencije, koja će vjerojatno zanijekati svoju efikasnost.

J. B.

PRAONA M. Dragičević
ŠIROKA ULICA — ŠIBENIK
Obznanjuje cij. građanstvo da preuzima pranje i peglanje ovratnika (koleta) i svih ostalih predmeta uz vrlo niske cijene, te dovršeno dostavlja u stan. Preporuča se cij. građanstvu.

Avion od koga treba da se čuva sav svijet

„Avion od koga treba da se čuva sav svijet" naslov je članka koji je napisao g. Alen u poznatom engleskom listu „Sunday Dispache" i u kome je riječ o novom njemačkom avionu za bombardovanje.

To je, kaže on, ultrabrzi aparat izrađen u čuvenim tvornicama Ernesta Heinckela. Tipovi ovoga aparata upotrebljeni su za putnički saobraćaj između glavnih njemačkih gradova, ali se oni od strane stručnjaka smatraju kao aparati za bombardovanje. Ovaj aparat može da nosi 450 kg bombi, može da djeluje u prečniku od 1600 km, a dostiže brzinu od 400 km na sat. On će djelovati u smislu novih teorija o vazdušnom ratu. On ne nosi nijedan mitraljez i ne će se braniti sam. Njegova je cijela nosivost namijenjena isključivo teretu bombi. On ne će uopće imati potrebe da se brani, jer se nijedan lovački avion ne može s njime natjecati ni u pogledu brzine ni u pogledu uspinjanja. Osim toga ovaj novi avion raspolaže gipkošću manevrisanja, tako da mu j i u slučaju susreta sa lovačkim avionima lako izbjeći sukob.

Što se tiče budućeg vazdušnog rata Nijemci su danas mišljenja, da se on ne će sastojati u borbi vazdušnih eskadrila, nego u rušenju na veliko raznih objekata, i dà će pobjedu odnijeti onaj narod, koji uspije više u toj razornoj akciji.

Novi njemački aparat „Blitz" koji u civilnoj službi razpolaže sa sedam mjesta za putnike veoma je lijep po spoljnjem izgledu i odlikuje se i time što i pored svoje velike brzine može da se spusti na prostoru od svega 100 metara, tako mu naročiti aerodrom nije ni potreban.

U vrijeme rata ovaj će avion umjesto putnika da nosi bombe. Svaki aparat može da ponese po 500 termičkih bombi od 1 kg. Te bombe razvijaju temperaturu od 2700 stupnjeva i u stanju su da spale i unište sve što se nalazi na 20 metara od mjesta na koje padnu.

G. Alen dodaje da će tvornica koja proizvodi ove aparate dobiti takve mašine da će pomoću njih moći proizvoditi ove aparate u serijama tako da će njihova cijena biti u mnogom manja. „Njemačka, završava pisac, usavršava jednu ogromnu organizaciju ljudi i mašina koja će na svome putu sve rušiti nemajući potrebe da pri tome ispali ma i jedan metak".

Akcija za unapredjenje našeg hotelijerstva na Jadranu

Ove zimske sezone imao bi se u Splitu otvoriti tečaj za hoteljere i konobare, koji se misle posvetiti hoteljerskom zvanju. Taj tečaj pretstavljao bi neku vrst hoteljerske škole po uzoru na one u Beču i u drugim inostranim centrima. Definitivna odluka o ovom tečaju zavisi od toga, da li će se moći dobiti subvencija od strane banovine, ministarstva, saveza za unapredjenje turizma zainteresovanih komora i drugih ustanova. Predlagači tečaja su gg. Ljubimko Tudor iz Bačke, koji je završio visoku hoteljersku školu u Beču i Jurica Manestar, hoteljer iz Crikvenice. U ovoj školi predavali bi se slijedeći predmeti: nauka o serviranju, nauka o robi (živežne namirnice), sastav menua i kalkulacija, praktični radovi u kuhinji, historija hoteljerstva i kavanarstva, hotelsko poslovanje, trgovačko i hotelsko dopisivanje, hotelsko knjigovodstvo gradnja i uredjaj hotela, podrumarstvo i vinarstvo, njemački jezik, matematika, zemljopis i higijena. Neobligatni predmeti: dužnosti i gradjanska prava, veterinarstvo (pouka o zdravom i bolesnom mesu, nauka o plaćanju poreza i inih dažbina i nauka o turizmu).

Zakonsko sniženja kamatnjaka u Francuskoj

Bivši francuski ministar, narodni poslanik Reibel podnio je komori zakonski nacrt o sniženju kamatnjaka na sve vrste dugova. Ovaj zakon ide za tim da se olakšanjem kamatnih tereta dade potstrek za novu privrednu konjukturu, á bazira se na predratnom zakonodavstvu, koje predvidja za civilno-pravne dugove maksimalni kamatnjak od 5 posto. Za trgovinsko-pravne obveze ima da i dalje važi puna sloboda ustanovljivanja kamatnjaka.

Popravak jadranskih luka

Prigodom ovogodišnje budžetske debate, Narodna skupština izglasala je amandman, s kojim se predvidja svota od 5 milijona dinara za lučke radove na našem Jadranu. To je vrlo mala svota prema potrebama naših primorskih mjesta, ali ipak to je jedan utješan znak, da se naša državna politika počimlje malo više orijentirati k moru.

Od ove predvidjene svote odredjeno je da se veći dio utroši na sjevernom Jadranu i to s razloga, što su se naši sjeverni otoci vrlo malo mogli koristiti svotama, koje se svake godine odredjuju za javne radove. To su otoci na kojima se radi njihove konfiguracije ne grade velike ceste i veći objekti, pak je logično, da im se iz tih pomorskih kredita dade prvenstvo. Nužno je stoga da se tu dadu drugi radovi, kao što su uredjenje luka i izgradnja pristaništa i gatova. Citava predvidjena svota je razdjeljena prema pomorsko gradjevinskim sekcijama i to za: šibensku Dinara 2,309.720, splitsku Din. 664.657, dubrovačko Din. 736.347 i sušačku Din. 1,708.755.

Na urgiranje da se sa ovim radovima odmah započne, dobiveno je slijedeće obavještenje:

„Od ovih predvidjenih radova do sada su odobreni i većinom raspisane licitacije za radove: Sušak, Prvić (Senj), Gruica, Silba, Rivanj, Molat, Ugljan, Čeprljanda, Luka, Žman, Tajer, Kukljica, Nevidjane, Birbinj, Murvica, Šile, Sv. Petar (Makarska), Sućuraj, Pokonjidol, Host, Stončica, Ulcinj, Split, Trogir, K. Gomilica, Omiš, Orih (Jesenice-Krilo), Živogošće, Sutivan, Supetar, (Splitska Brač), Postire, Jelsa, Male Stinice, Palmijana, Komiža, Vis, Brela, Drvenik (Makarska).

Odredjena je još veća suma za popravak velikog broja svjetionika. Osim ovoga, rezervirana je još jedna znatna svota za popravak splitskih obala i čeka se da projekti budu gotovi!

Ako imate zapušten vrt, ili Vam je želja nekog cvijećem obdariti, ill odati počast lijepim vijencem umrtvom poznaniku — obratite se za savjet iskusnom vrtlaru: **STIPE ZORIĆ - ŠIBENIK**
Poljana Kralja Petra. - Kiesk cvijeća

„Kada jedna djevojka bez sretstava ima dijete, a ima ga samo ona, i ako su ga imali u dvoje, pa kada više voli da ga zadrži, i kada ga doista zadrži, a tek kasnije počne da razmišlja ta je djevojka nesretnica.

Londresova obrana tih nesretnica je jasna . . .! Krivo je loše socijalno uređenje! Zaključak je kratak, ali dali ujedno i opravdanje za takove žene? Opravdanje koje se mora u cijelosti primiti?

Trgovci bijelim robljem smatraju se spasiocima tih nesretnica. Oni prema svom zanatu osjećaju poštovanje! Jedan čovjek iz „miljea" kaže:

„Što rade žene bez nas: puše, piju, plešu, i uživaju kokain, nude se dilberima . . ."

„Tek im je dvadeset godina, a nalaziš ih pijane na pločinku. Prljave su . . . Brzo izgube svaki osjećaj dostojanstva".

„Mi ih učimo štedljivosti . . . oslobađamo se svih poroka..."

Ovi tipovi ljudi jedinstven su primjer u raznovrsnoj mješavini ljudskog roda. Sami sebe nazivaju dangubama. „To je jedini društveni stalež koji je povjeravao u budućnost ljenčarenja i nerada . . . oni su sami sebe uvjerili, da je rad za čovjeka kazna i da zato neće raditi. Za njih je to pitanje časti. Ne prihvaćaju se nikakvog posla, ne zbog toga što bi bili lijeni nego upravo zbog istog onog razloga, zbog kojeg pošten čovjek ne krade, da nebi imao grižnje savjesti".

„Osim jednog jedinog, sva su im ostala zvanja zabranjena. Njihova naime religija uvrštava sva zvanja među smrtne grijehe. Osim jednoga: iskorišćavanje neobrađene žene".

Pored propalog tipa žene, Londres nas je upoznao i sa, tipom muškarca, koji je gornjim citatima jasno karakteriziran. Time je karakteriziran i jedan dio današnjeg društva.

Za sve zlo koje nam Londres iznosi on kaže: „na nama je odgovornost". Nju može cijeli svijet da prizna, a da se ipak stanje stvari ne promjeni.

Zlo se dade liječiti, ali izlije čiti sasvim — nikako! „Nijedan zakon neće spriječiti susret muškarca sa ženom. — Prije će čovjek dočekati svršetak svijeta, nego svršetak polusvijeta".

To je jasno i tačno! I to treba imati u vidu. Međutim to ne znači, da stvar prepustimo svome toku. Lijek je potreban, ako ne za potpuno ozdravljenje, a ono bar za poboljšanje bolesnog stanja.

Međutim nezaposlenost, kriza, bijeda i lični interesi uvjetuju sve veći razvoj strašne bolesti „civilizovanog" svijeta. Napredak našeg duševnog života nije nikako proporcionalan sa tehničkim napretkom na polju ljudske djelatnosti.

Londresova reportaža pomaže nam da upoznamo stvari u pravom svjetlu. Londresu nije do pričanja priče radi, već do stvarnosti, koja zgraža, koja ubija, ali potrebno je upoznati ju, da nebi i dalje ubijala. — Zato je Londresova reportaža koliko stilski sjajno izrađena, toliko i korisna i vrijedna ne samo za nas, već i za kasnija pokoljenja, koja će iz golih činjenica moći možda i najbolje da upoznaju duh našeg vremena. Pokoljenja će moći najbolje da nas ocjene, ostavimo li im stvarne, istinite i gole činjenice jadnog našeg života.

Moderna reportaža zauzeće zato važno mjesto u kasnijoj istoriji literature.

Gostiona Vrana u Biogradu
na obali u vlastitoj zgradi
(vlasnik **M. ŠEAT**)
preporuča se svojim starim i novim gostima. — Domaća prvorazredna kuhinja.

GRADSKE VIJESTI

Novi pretsjednik gradskog poglavarstva

Ostavka podpretsjednika g. Marka Bačinića

Rješenjem g. Bana Primorske banovine postavljen je 29 pr. mjeseca za pretsjednika gradskog poglavarstva g. Dr. Slavko Grubišić.

Dosadašnji podpretsjednik gradskog poglavarstva g. Marko Bačinić podnio je 26 pr. mjeseca ostavku na svoj položaj. Do daljnjeg riješenja dužnost podpretsjednika vrši g. ing. Šime Ježina.

Masarykovo Filharmoničko Društvo „Kolo" otvara svoj Muzički Studio

Na zadnjoj sjednici upravnog odbora M. F. D. „Kola" zaključeno je, da se po uzoru drugih većih gradova osnuje Muzički Studio za zborno i solo pjevanje, te za sve drvene i limene instrumente. Vodstvo ovog Studia povjereno je muzičkom stručnjaku i pedagogu g. prof. I. Prišlinu, koji je u Zagrebu osnovao i vodio vlastiti Muzički Studio. Detaljnije obavjesti izdaće se kad se izrade i odobre posebni statuti za ovaj Studio. Isto tako na ovoj sjednici zaključeno je, da ponovno poradi društveni orhestar, kojim će dirigirati g. Prišlin profesor muzike.

Uprava M. F. D. „Kola" i ovim putem pozivlje sve članove društvene sekcije, kao i one muzičke amatere, koji bi željeli saradjivati u ovoj sekciji, neka se prijave u društveni sekretarijat svake večeri, od 8·30 do 10 sati (osim nedjelje) gdje će dobiti potrebita uputstva.

NAŠ SUGRAĐANIN G. GRGA ZLATOPER svršeni filozof odlazi za 2-3 dana u Varšavu, kao državni pitomac na školu za fizičku kulturu.

Ovakve škole postoje u Berlinu, Pragu i Varšavi, i traju 1-2 godine. Njeguju se svi sportovi teoretski i praktično. Naši kandidati, koje određuje Ministar za fizičko vaspitanje naroda, šalju se u Varšavu. Kod nas je malo sportskih stručnjaka te nas veseli riješenje ministra g. Dr. Anđelinovića da je ovo studiranje povjerio našem šibenčaninu.

G. Zlataper ostaje u Varšavi godinu dana, a biće i nadalje naš saradnik.

U SUBOTU NA VEČE U NARODNOM KAZALIŠTU u okviru Radišinog dana priređena je prestava sa komadom „Barun Franjo Trenk" od J. E. Tomića. Pred punim kazalištem, u prisustvu mnogobrojne ugledne publike, članovi Hrvatskog Radiše izveli su uspješno ovaj lijepi komad. Veče je otvorio prigodnim govorom g. Dr Oskar Novak, u kome je objasnio zadatak Hrvatskog Radiše i cilj ove večeri.

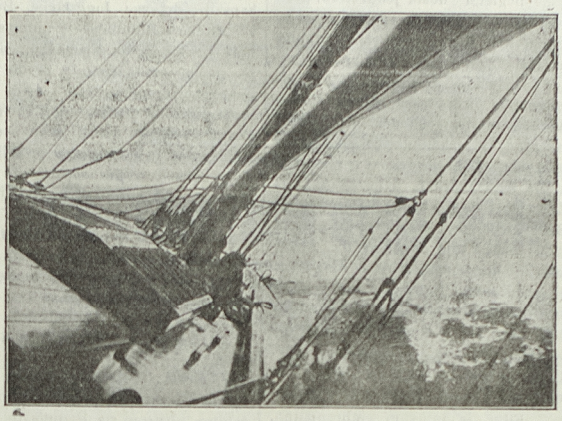
U PETAK PO PODNE UDRUŽENJE prijatelja Velike Britanije bilo je pozvano na nosač aviona Furious, da uzvrati posjetu. Ugledna publika Šibenika prisustvovala je ovoj posjeti kod ljubeznih Engleza.

TRAŽIMO DOPISNIKE iz svih većih mjesta sjeverne i srednje Dalmacije uz pristojnu nagradu. Pisati na uredništvo.

PREMJEŠTENI: za nast. Građ. škole u Supetru g.ca Vanda Barani.

UNAPREĐENI SU u IX grupu A. Kukolj uč. Peterčane, Jelic B. u Žirje, Koštre R. u Salima.

Jedrilačke utakmice

U nedjelju 30 ov. mj. u toku poslepodneva priredila je ovdašnja Jadranska Straža jedrilačke utakmice u šibenskoj luci. Učestvovalo je ukupno 14 čamaca, i to 7 većih, koji su započinjavali prvu i 7 manjih drugu kategoriju. Obe kategorije, svih 14 brodica, startovale su istovremeno sa starog gata u 14,33 sati i to zajednički startovanje pružilo je mnogobrojnim posmatračima vanrednu sliku.

Svi učesnici bez razlike pokazali su u svome manevrisanju mnogo razumijevanja pa i iskustva, pored ljubavi prema ovom lijepom sportu. Posade pojedinih brodica sastojale su se iz mladih snaga, a jednu su brodicu vodili dva dvanaestogodišnja dječaka.

Pruga je iznosila oko 5,5 km u vazdušnoj liniji a išla je od starta na svetionik kod Pakline, zatim na plutači kod Špada, a odatle pored starta na engleski razarač H 77, pa opet na Paklinu i naposljetku na start.

Čamaca I kategorije bilo je 7 i dali su ovaj rezultat: prvi Farmea (svojina Frua, posada Frua-Brkić) drugi Rossi (svojina Rossi, posada Rossi-Krvavica), treći Kužina (svojina Kužina, posada Kužina-Novak). Ostala 4 čamca ove kategorije stizali su u vrlo kratkim razmacima jedan za drugim.

Manjih čamaca tj. II kategorije bilo je također 7, a dali su ovaj rezultat: prvi Velebit (svojina Šare, posada Šare-Anić), drugi, jedan guc iz Zlarina), treći Marvka (svojina Tomov, posada Relja Tomov i Ante Jurišić).

I iako su svih 14 brodica odjednom startovale ipak su u samom početku već obrazovane dve grupe, koje su se potpuno poduda ale sa kategorijama, što znači da je kategorisanje bilo tačno.

Utakmica na je rukovodio na opće zadovoljstvo iskusni pomorac, kapetan g. Degorizia, koji je u isto vrijeme bio i pretsjednik žirija.

Utakmica je uspjela iznad svakog očekivanja, što se i ovom prilikom dokazalo da se dobrom voljom i požrtvovnošću može mnogo postići, pa se nadamo da će se i u našem Šibeniku dati ovom sportu onaj značaj, koji on zaslužuje.

KINO „BALKAN" prikazuje u utorak i srijedu veliki češki film: „Pasoglavci"; u četvrtak aktuelni film „Hotel na oceanu"

TESLA Tonkino prikazuje još samo danas: „Lažne usne". Srijeda i četvrtak: „Miljunaševa prijateljica" Joan Crawford, Clark Gable.

Smjernice i razvitak turističkog prometa

Na poziv Društva za saobraćaj putnika u Šibeniku, održana je 29 IX konferencija izaslanika društava zainteresovanih na razvoju turizma u Šibeniku. Povod ovoj konferenciji bio je poziv Banske uprave da sve općine izrade opći program, za niz godina, po kojim bi se smjernicama imao izgrađivati i razvijati turistički promet.

Po već ranijim direktivama Društva za saobraćaj putnika izradio je takav nacrt tajnik općinski gosp. Marko Živković Društvo Šubićevac podnijelo je pismeno svoje detaljne i stvarne predloge. Nakon debate o pojedinim tačkama oba ova i previše obimna programa, zatražit će se još i saradnja onih društava koja nisu podnijela svoje prijedloge, niti su bila zastupana na toj konferenciji.

ČAJANKA JADRANSKE STRAŽE. U subotu večer priredio je M. O. Jadranske Straže Čajanku sa plesom i koncertom. Sve prostorije Grand Hotela „Krka" bile su dupkom pune naših oficira sa porodicama te ostalog gradjanstva. Osobito zadovoljstvo obuzelo je naše gradjanstvo videći u svojoj sredini lijepi broj englenskih oficira. Zabava je početa pjevanjem engleske i naše državne himne, što je pjev. zbor Jadranske Straže besprikorno otpjevao. Odmah zatim otpjevao je još tri komada i to: „Bosanske" na pr. „Pušći me" i „Mornari". Poslije ovog kratkog koncerta započeo je ples, koji je u veselom i živahnom tempu potrajao do zore.

Kako saznajemo svrha ovoj priredbi nije bila materijalni već moralni uspjeh i taj je postignut u pravom smislu riječi.

VEĆ VIŠE PUTA ČULI SMO iz građanstva žalbu na ono đubrište koje se nalaze unutar ograde bolnice. Njega bi na svaki način trebalo ukloniti, jer je rasadnik muva i smrada, a baš bi bolnica morala najviše paziti na ovakove stvari. Mi se nadamo da će se ono što prije ukloniti i da će se bolnica osloboditi ovoga rugla, koje ne može okolnim stanovnicima da služi za primjer čistoće i higijene.

DRUŠTVO ZA SAOBRAĆAJ PUTNIKA u Šibeniku sazvalo je sjednicu u nedjelju u prostorijama Udruženja trgovaca, na kojoj je riješeno aklamacijom da se osnuje „Društvo za unapređenje porečja reke Krke od izvora do ušća". Sastanak je otvorio gosp. Miloš Šupuk, pozdravivši prisutne i izlažući potrebu osnivanja gore pomenutog društva. Primljena su pravila koja će se poslati vlastima na odobrenje. Čim budu ova odobrena, sazvaće se glavna skupština, na kojoj će biti i upis članova. Na sjednici je izabran privremeni odbor u kojoj su ušli gg. Miro Kečkemet, S. P. Komesarović, Don Krste Stošić, Leo Šupuk, Jerko Vičić i ing. Wonko.

U jednom od idućih brojeva donijećemo izvadak iz pravila ovog novoosnovanog društva.

SPORT

Lijepa pobjeda domaćih

»OSVIT« — »SPLIT« 2:1 (1:1)

U nedjelju je na igralištu „Osvit-a" na Šubićevcu odigrana prijateljska utakmica između „Osvit-a" i „Split-a" iz Splita, te se završila zaslužnom pobjedom domaćih. Za ovu utakmicu vladalo je veliko interesovanje, jer je „Split" kao ligaški klub, predstavljao odličnog protivnika, te se očekivala interesantna borba. Sama igra je bila vrlo živa i oštra, a na momente i gruba. Pobjeda je potpuna zaslužna, jer je „Osvit" imao više od igre, i da nije propušteno nekoliko sigurnih šansa, rezultat bi bio veći.

Kod „Osvit-a" su svi igrali dobro, naročito half-linija u I poluvremenu. Ipak je najbolji bio Bizjak, koji je svuda stizao, i pretstavlja neprelaznu prepreku za protivnika. Golman Rončević je svoj posao izvrsno izvršio. Primljeni goal nije mogao braniti. U divnom padu odbranio je jedan jedanaesterac pucan po Krulzu. U navali, a pred kraj igre i u odbrani, istakao se Kacijan.

Gosti su se prikazali kao dobri futbaleri. Svi su dobri tehničari, ali nesumljivo je najbolji centar-for, koji je odlično vodio navalu, i slao vrlo upotrebljive lopte krilima. Desta su surevi.

Sudio je g. Damiani. Trudio se da bude objektivan, što mu je i uspjelo, samo nije bio dovoljno energičan da spriječi one brojne male sukobe, izazvane grubom igrom Splićana.

Ovoj zanimljivoj utakmici prisustvovalo je oko 1500 gledalaca.

Na kraju ćemo napomenuti da je vrlo nezgodno čuti onu viku pa čak i psovku od igrača. Od toga bi se na svaki način trebali odučiti

„Osvit"-Pick-navy 2:0 (1:0)

U petak je u prijateljskoj utakmici „Osvit" pobjedio reprezentaciju engleske eskadre sa 2:0. Rezultat je realan. Englezi su igrali požrtvovno, ali je očigledno da su bili bez treninga.

Sve pretplatnike,

koji su u zaostatku sa pretplatom uljudno molimo, da upotrebe čekovne uplatnice, i čim prije pošalju pretplatu. Točna uplata pretplate prva je dužnost svakog pretplatnika, jer od nje zavisi opstanak lista. A ko list prima valjda mu je stalo do njegova života!

Onim dužnicima, koji ne otplate svoja dugovanja, početi ćemo početkom idućeg mjeseca poslati pouzetni nalog. Dakako, to će biti samo prva mjera našeg postupka. — — „NARODNA TRIBUNA“

Uspješan rad ovčarsko-sirarskih zadruga

Na ostrvima sjeverne Dalmacije, naročito na Silbi, Molatu i Olibu u veliko je razvijeno ovčarstvo i sirarstvo. Proizvodi se prvorazredni sir. Samo mljekarska zadruga u Silbi od 1200 ovaca proizvela je ove godine 7600 kg sira. Od ove količine izvezeno je u Ameriku nešto manje od polovine t.j. 3100 kg. Sir je prodan po prosječnoj cijeni od 30 din po kg. Ovčarsko-mljekarska zadruga u Molatu, koja je osnovana 1931 g. proradila je tek koncem aprila 1933 g. Uz pripomoć banske uprave i ministarstva poljoprivrede u iznosu od ukupnih 65.000 din, zadruga je izgradila svoju zgradu i snabdjela je inventarom. Danas se računa, da zgrada vrijedi Din 180.000. Osim svote od Din 100.000, koju je zadruga doprinijela u gotovom, zadrugari su pridonijeli još vrijednost od Dinara 100,000. Zadruga je u prošloj godini za vrijeme od mjesec i pol rada proizvela 3600 kg sira i u roku od 6 nedjelja prodala čitavi kvantum za prosječno Din 24 po kg.

Širite „Narodnu Tribunu“

Premijera filma „Pod jugoslovenskim nebom“ u Pragu

Ovih dana je pod protektoratom Čehoslovačko-jugoslovenske Lige održana u praškom bioskopu „Fenix“ premijera kulturnog filma „Pod jugoslovenskim nebom“. Češka štampa je film povoljno primila, jedino mu prebacuje, da nije dovoljno pokazao kako izgleda Jugoslavija i da je u tom pogledu dosta jednostran. Nije poklanjana pažnja pravo životu, nego mnogo više ljepoti predjela. Potpuno je izostavljeno kako živi narod u selu i u lučkim gradovima, a nije istaknuta ni ekonomska strana života. A baš te stvari su neizmjerno interesantne. Beograd, otkriće spomenika poginulim Čehoslovacima u prisustvu kralja Aleksandra I., dalje niz slika iz Zagreba, Sušaka, Splita, Dubrovnika, Boke Kotorske, Sarajeva, Mostara i južne Srbije nije dovoljno da gledalac, koji ne poznaje Jugoslaviju, stvori jasnu sliku. Krasne su scene iz ribolova, ali ni tu nije poklonjena pažnja kako prosti ribari žive na siromašnim ostrvima i zabačenim selima. Osim serpentina iz Boke na Lovćen, na Crnu Goru je potpuno zaboravljeno. Film je dovoljno sinhroniziran, podvučen narodnim pjesmama i narodnom muzikom. Manje sretna je bila sinhronizacija partije slapova rijeke Krke. To nije bila simfonija vode koja se razbija na neizmjernim stijenama, suviše jasno se isticao ritam bubnja, koji je u ateljeu upotrebljen za kulisu zvuka.

Krasni fotografski snimci naročito sa svečanosti sv. Vlaha u Dubrovniku, Mostaru i Sarajevu jesu jedina pozitivna strana tog filma. Male griješke, koje su nastale prilikom rezanja muslimanskih scena pred džamijama, može primjetiti samo poznavalac jugoslovenskog života.

Iako imamo svoje primjedbe protiv tog filma u materijalnom i tehničkom pogledu, ne možemo poreći, da će film izvršiti svoju propagandističku misiju. Možda će poći za rukom dobro ga izrezati i dopuniti. To će biti težak posao, za koji je bez sumnje potreban iskusan stručnjak, ali će to biti zaslužan posao. — To je uglavnom mišljenje češke štampe o novom jugoslovenskom kulturnom i propagandističkom filmu. — Centropress.

Europäische Revue

Balkan-Sonderhett

Nedavno je ta ugledna njemačka revija posvetila čitav broj balkanskim prilikama, koje su tu iznesene i prikazane od lica, koja uživaju političku i literarnu reputaciju.

Spomenuti broj obuhvata najvažnije događaje u opsegu četiriju balkanskih država: Jugoslavije, Bugarske, Grčke i Rumunjske i njihove odnose prema Novoj Njemačkoj. Na taj je način omogućeno u prvom redu njemačkoj publici, kao i svim onim inozemnim krugovima, koji tu reviju čitaju, da stvore pravu sliku o današnjim odnosima na Balkanu, koji počinje da živi svojim sopstvenim životom i koji se afirmira kao zreli i iskusni politički sklop onog dijela Evrope, koji je donedavna vječito bio uznemirivan intrigama velikih sila. Gradivo u tom broju spomenute revije raspoređeno je ovako:

* * *: Sto sati na Balkanu

J. Hribovšek: Emancipacija Balkana

J. Herle: Privredni položaj Njemačke na evropskom kontinentu s osobitim obzirom na Podunavlje

M. Hahn: Privredna saradnja Njemačke sa jugoistočnom Evropom

A. Cankof: Njemačka i Bugarska

St. Gladnev: Bugarska revoluc (19 maja 1934)

D. Mišajkov: Privredni razvoj B garske

R. F. von Brandenstein: Nj njemačka trgovačka politika i njez posljedice za Bugarsku

P. Tsaldaris: Vanjska politika G čke

Baron von Weyssenhoff: Grčk Njemačka

I. Athinaia: Savremena gr književnost

J. M. Jovanović: Jugoslavija i n zini odnosi prema Njemačkoj

V. Bajkić: Njemačko-jugoslov ski privredni odnosi

M. T. Selesković: O njemačk uticaju na jugosl. književnost

G. Tasca: Privredne prilike u R munjskoj

C. Radulescu-Motru: Rumunj i njemačka kultura

H. Ullmann: Jugoistočni Njem

A. Reithinger: Evropski agra problem

G. Pohl: Doživljaji u Jugoslavij Dakle već iz samog pregleda g diva vidi se zanimivost i važnost s menute revije, koja naučnom ozb nošću i ispravnim prikazivanjem litičkih i privrednih prilika može vrši uspješnu ulogu kulturnog posr nika između velike njemačke naci onog dijela Evrope, koji svojim zd vim političkim pogledima ispra rasuđuje događaje sadašnjice.

TENIS

Revanš-meč Šibenik - Karlovac 7:4

U subotu i nedjelju u Karlovcu održana revanš utakmica između ših i Karlovačkih tenis-igrača te završila sa razultatom 7:4 za šib ski tenis-klub.

Tako je naš Tenis-klub u nepu 10 dana zabilježio tri pobjede, i t pokazao da ima nesumnjivo dob igrača i igračica, koji bi mogli u stvovati na takmičenjima za držav prvenstvo sa nadom u dobar u sman.

Nezgoda gosp. Ipsilona

5 **(Humoreska)**

(svršetak)

Gospodin ministar Karkathitil, sa neprikrivenim veseljem, udari lagano po ramenu gosp. Ipsilona, onda mu stisne snažno ruku u znak sklopljenog poznanstva i prijateljstva, konobaru naredi dva pilava (risotto) sa školjkama, pa sav ozaren u licu primače stolcu bliže i produži:

— Vi ćete, gospodine Ipsilon, sutra samnom otputovati za Riobambo, jer moj uzvišeni gospodar mora s Vama da govori i da Vas vidi. Kako vidim vaša je toaleta bezprekorna. Tamo ćete našim gostom ostati mjesec dana da upoznadete prilike naše zemlje i da nam opišete bogatstvo vaše domovine.

Pri tom izvadi iz žepa ukaz, napiše ime gosp. Ipsilona kao novoimenovanog povjerenika za zemlju Riobamba, pruži je galant im pokretom ruke svome sabesjedniku a onda sav ozbiljan u licu kao od neke novonadošle misli pune brige nastavi:

— Samo prezite jedno gosp. Ipsilon. Moj uzvišeni gospodar jest prijatelj naučne knjige. Neprestano studira ideje i misli najvećih filozofa. Ali osobito ga interesuju i neprestano proučava razna mučna i teška filozofska pitanja, pa nije isključeno da i sa Vama povede razgovor o najvećim problemima. Najviše ga interesuje Euklidov postulat dvaju pravaca, Pitagorin poučak ili po slabim učenicima nazvan „magarećim mostom“, Arhimedova tačka gdje bi se mogla da nasloni poluga da pomakne mjesec i Heraklitovo naučanje da se nešto neprestano pretvara u ništa i neprestano postaje iz ništa pa da se tom osnovnom zakonu pokorava egzistencija. Još ću Vas, dragi gosp. Ipsilon, upozoriti na nešto: moj uzvišeni gospodar sa osobitim interesom proučava sve zakone ravnog i krivog prostora te prema tome da li postoji u bilo kojem prostoru i četvrta dimenzija. Ovo se sve, završio je gospodin ministar Karkathitil, odnosi na mog uzvišenog gospodara, dočim razna političko-ekonomska pitanja riješavati ćete u Riobambi sa našim ministrom poljoprivrede i trgovine.

Gospodin Ipsilon pozorno prateći razlaganje i nabrojanje ovog odličnog diplomata ponovo je osjetio kako mu nestaje zemlje pod nogama a glava od silnih imena raste i raste poput ogromnog balona i diže se, gonjena nekim bezšumnim vjetrom, daleko u visine, za pravo u ledene vasionske prostore. I dok se malo prije sav topio od neizkazane sreće što je postao povjerenikom prastare države i zemlje Riobamba i što će na taj način i mati jednu veliku čast za kojom je davno uzdisao, kao i osiguranu egzistenciju, sada je od svega toga bio prosto omamljen i učinilo mu se da od toga upravo pijanstva leti ponešen na krilima ne samo nazlućene već i postignute sreće.

Iz tog delirijuma prenuo ga zvek tanjira. Konobar je doneo na velikom poslužavniku dva velika pilava sa školjkama i dvije flaše šampanjca u ledu.

Miris divnih pilava podraškao mu je nozdrve i tek sada osjeti da je neobično gladan.

Ministar Karkathitil ljubazno ga ponudi da jede.

Gospodin Ipsilon se tek primjetno nakloni i stade da nožem jede pilav. Tanjuri su se brzo praznili jer je i gospodin ministar iz zemlje Riobamba bio neobično gladan.

Ali prije no što je isti gospodin Ministar natočio čaše iskričavog šampanjca, odloži svoju viljušku kojom se jeo i zamoli gospodina Ipsilona da mu dade ukaz o naimenovanju za povjerenika zemlje Riobamba jer da mora staviti i datum. Kad mu je gospodin Ipsilon pružio ukaz, gospodin ministar Karkathitil pocjepa ga u stotinu komada i preko mramorne ograde restorana baci u more koje je mrmorilo žalostivu uspavanku zapljuskujući grebenje.

Gospodin Ipsilon nepomičan kao prastara okamenina zamrznutim pogledom i sa grčem teške boli u licu i duši gledao je što radi gospodin Ministar Karkathitil. Ni jedne riječi nije mogao da prousti, jer je u tom momentu vidio kako se ruši sa visokog piedestala njegova sreća a lijepe sanje vrtoglavom brzinom padaju u bezdani ponor.

Pub bola i povredjen u ponosu skupi sve snage, maknu usnama i sav izobličen upita:

— Što radite to, gospodine ministre?! kriknu prigušenim glasom i lice mu se osu smrtnim bljedilom.

— Gospodine Ipsilon, sasma mi odgovori gospodin Ministar Karkathitil sa grimasom izvinjenja na licu, ram vam saopćiti da vi ne možete ti povjerenikom mog uzvišenog gos dara od Riobamba a još manje mu u kući i za stolom budete gost mjesec dana, jer vi ste večeras ov predamnom sa vrlo rđavim uspjeh položili ispit iz bon-ton a, jer ste pilav sa nožem, a takova jedna g ška i neukusnost ne može se opro ti ni jednom običnom kovaču a ka li vama. To je vaša osnovna m radi koje ne možete biti uvršteni u diplomata. — Osim toga kada s Vam malo prije spominjao Euklida Pitagoru, Arhimeda i Heraklita ravni i krivi prestor, i filozofske slatice mog uzvišenog gospodara ste samo buljili u mene i niste uči ni jednu opasku iz čega mogu da vučem zaključak da Vam je rad o slavnih ljudi potpuno neposnat i biste na taj način učinili rdjav uti na mog uzvišenog gospodara.

Gospodin Ipsilon potpuno hlad gledao je kako pred njim nestaje spodina ministra zemlje Riobam kao da ga prozirna magla obavij nego je daleko lagano nosi. Obli samrtničkim znojem uplašeno je gledao oko sebe ali nije vidio niš sve je opet potonulo u jedno vel ogromno Ništa.

*

U sobi zazvoni telefon i oštar gov zvuk povrati gospodina Ipsil u stvarnost. A. M.

Štampa i vlasništvo: Odilo, Graf. Zavod Tisk E. VITALIANI i SIN, Šibenik Odgov. urednik Hamilkar Vitaliani